

СЪДЪРЖАНИЕ

ТЕОРИИ ЗА ПРИНАДЕНАТА СТОЙНОСТ

(IV ТОМ НА «КАПИТАЛЪТ»)

Ч а с т т р е т а

<i>[Глава деветнадесета]</i> Т. Р. МАЛТУС .	3—63
[1] Смесване на категориите стока и капитал у Малтус]	3—10
[2] Вулгарната концепция за «печалбата от отчуждаване» в нейната Малтусова трактовка. Нелепостта на представите на Малтус за принадлежната стойност]	10—14
[3] Спорът между малтусианците и рикардианците през 20-те години на XIX век. Общи черти в тяхната позиция към работническата класа]	14—15
[4] Едностранчива интерпретация на Смитовата теория за стойността от Малтус. Използване на погрешните тези на Смит от Малтус в полемиката против Рикардо]	15—19
[5] Смитовата теза за неизменната стойност на труда в интерпретацията на Малтус]	19—21
[6] Използване от Малтус на Рикардовите тези за модификациите на закона за стойността в борбата му против трудовата теория за стойността]	21—2?
[7] Вулгарно определение на стойността у Малтус. Възгледът за печалбата като надбавка към цената. Полемиката на Малтус против Рикардовата концепция за относителната работна заплата]	23—27
[8] Несъответствие между възгледите на Малтус за производителния труд и натрупването и неговата теория за населението]	27—28
[а] Производителен и непроизводителен труд	27

[6] Натрупване	27—28
[9] Постоянен и променлив капитал [според схващането на Малтус]	28—31
[10] Малтусовата теория за стойността [допълнителни бележки]	31—33
[11] Свръхпроизводство, «непроизводителни потребители» и т. н. [Малтусовата защита на разточителството на «непроизводителните потребители» като средство против свръхпроизводството]	33—45
[12] Социалната същност на полемиката на Малтус против Рикардо. Изопачаване от Малтус на възгледите на Сисмонди за противоречията на буржоазното производство. Апологетичната подкладка на Малтусовата интерпретация на тезата, че е възможно всеобщо свръхпроизводство]	46—54
[13] Критика на Малтусовата концепция за «непроизводителните потребители» от страна на рикардианците]	54—56
[14] Реакционната роля на съчиненията на Малтус и техният плагиаторски характер. Малтусовата апологетика на съществуването на «висши» и «низши» класи]	56—58
[15] Изложение на принципите на икономическата теория на Малтус в анонимното съчинение «Outlines of Political Economy»]	58—63
<i>[Глава двадесета]</i> РАЗЛАГАНЕТО НА РИКАРДИАНСКАТА ШКОЛА	64—239
1) Р. Торенс	64—80
[а] Смит и Рикардо за съотношението между средната норма на печалбата и закона за стойността]	64—66
[б] Обърканост у Торенс по въпроса за определянето на стойността с труда и по въпроса за източника на печалбата. Частично връщане към А. Смит и към концепцията за «печалбата от отчуждаване»]	67—74
[в] Торенс и понятието производствени разходи]	74—80
2) Джеймс Мил [Несполучливи опити да бъдат разрешени противоречията на Рикардовата система]	80—107
[а] Смесване на принадлежната стойност с печалбата. Схластика по въпроса за изравняването на нормата на печалбата. Свеждане на единството на противоположностите до тяхното непосредствено тъждество]	81—84
[б] Безплодни опити на Мил да съгласува размяната между капитал и труд със закона за стойността. Частично връщане към теорията за търсенето и предлагането]	85—95
[в] Неразбиране от Мил на регулиращата роля на промишлената печалба]	95—97
[г] Търсене, предлагане, свръхпроизводство [Метафизическа концепция за непосредственото тъждество на търсенето и предлагането]	97—101

- [д] Прев. [Отхвърляне на някои изводи на Рикардо и Джеймс Мил. Опити да се докаже, че непрекъснатото намаляване на печалбата не е неизбежно] 101—107
- 3) Полемични съчинения 107—168
- а) «Observations on certain Verbal Disputes. . .» [Скептицизъм в политическата икономика; свеждане на теоретичните спорове до спорове за думи] 107—115
- б) «An Inquiry into those Principles. . .» [Буржоазната ограниченост на анонимния автор. Неговото тълкуване на теорията на Рикардо за натрупването. Неразбиране на противоречията на капиталистическото производство, които пораждат кризите] 115—122
- в) Томас де Куннсн [Неспособност да преодолее действителните недостатъци на Рикардовото гледище] 122—123
- д) Самуел Бейли 123—168
- [α] Повърхностен релативизъм в трактовката на категорията стойност у автора на «Observations on certain Verbal Disputes. . .» и у Бейли. Проблемата на еквивалента. Отказване от трудовата теория за стойността като основа на политическата икономика] 123—147
- [β] Обърканост по въпроса за стойността на труда и за печалбата на капиталиста. Смесване у Бейли на иманентната мярка на стойността с израза на стойността в стоки или в пари] 147—159
- [γ] Смесване на стойността с цената. Субективистичното гледище на Бейли. Към въпроса за разликата между цена по разходите и стойности] 160—168
- 4) Мак Кълък 168—188
- [а] Вулгаризиране и пълно разлагане на Рикардовата теория у Мак Кълък под формата на нейното последователно развитие. Цинична апологетика на капиталистическото производство. Безсъвестен еkleктицизъм] 168—176
- [б] Изопачаване на понятието труд чрез разпространето му върху природните процеси. Отъждествяване на разменната стойност с потребителната стойност. Апологетична трактовка на печалбата като «работна заплата за натрупан труд»] 176—188
- 5) Уейкфийлд [Частични възражения против теорията на Рикардо по въпросите за «стойността на труда» и за поземлената рента] 188—189
- 6) Стирлинг [Вулгарно обясняване на печалбата на капиталиста със съотношението между предлагането и търсенето] 189—190
- 7) Джон Стюърт Мил [Безплодни опити да се изведе непосредствено от теорията за стойността Рикардовата теза за обратната пропорционалност между нормата на печалбата и величината на работната заплата] 190—239

- [а] Смесване на нормата на принадлежната стойност с нормата на печалбата. Елементи на концепцията за «печалбата от отчуждаване». Объркана концепция за «авансираните печалби» на капиталистите) 190—214
- [б] Влияе ли върху нормата на печалбата съединяването в ръцете на един капиталист производството на готовия продукт с производството на постоянния капитал за този продукт] 214—219
- [в] Към въпроса за влиянието на измененията на стойността на постоянния капитал върху принадлежната стойност, печалбата и работната заплата] 219—239

[8] Заключение] 239

[Глава двадесет и първа] ПРОЛЕТАРСКИ ПРОТИВНИЦИ НА ПОЛИТИКО-ИКОНОМИСТИТЕ, ИЗХОЖДАЩИ ОТ РИКАРДОВАТА ТЕОРИЯ 240—327

1) Памфлетът «The Source and Remedy of the National Difficulties» 240—261

- [а] Възглед за печалбата, рентата и лихвата като за принадлежен труд на работниците. Съотношението между натрупването на капитала и така наречения «работен фонд»] 240—249
- [б] По въпроса за размяната между капитал и доход при производството възпроизводство и при натрупването на капитала] 249—255
- [в] Заслуги на автора на памфлета и теоретическа обърканост в неговите възгледи. Значението на повдигнатите от него въпроси за ролята на външната търговия в капиталистическото общество и за «свободното време» като истинско богатство] 255—261

2) Рейвънстон [Възглед за капитала като принадлежен продукт на работниците. Смесване на антагонистичната форма на капиталистическото развитие със самото му съдържание. Произтичащото от тук отрицателно отношение към плодовете на капиталистическото развитие на производителните сили] 261—266

3) Ходскин 266—323

- [а] Тезата за непроизводителността на капитала като необходим извод от теорията на Рикардо] 267—270
- [б] Полемика против Рикардовото определение на капитала като натрупан труд. Концепция за съвместно съществуващия труд. Подценяване на значението на овеществения минал труд. Наличното богатство в неговото отношение към движението на производството] 270—284
- [в] Така нареченото натрупване само като явление на обръщението (запаси и т. н. — резервоари на обръщението) 284—294
- [г] Полемиката на Ходскин против концепцията за «натрупването» на средства за живот от капиталиста за работника. Неразбирането от Ходскин на действителните причини за фети-

шизирането на капитала]	294—302
[д] Сложна лихва; основаното върху нея обяснение на намаляването на нормата на печалбата . . .	302—317
[д] Ходскин за обществения характер на труда и за отношението между капитал и труд]	318—320
[ж) Формулировки на основните тези на Ходскин в неговата книга «Popular Political Economy»]	320—322
[3] Ходскин за властта на капитала и за преврата в правото на собственост]	322—323
[4.] Брей като противник на политико-икономистите	323—323
<i>[Глава двадесет и втора] РАМСЕЙ</i>	328—360
[1] Опит да се направи разлика между постоянен и променлив капитал. Възглед за капитала като несъществена социална форма	328—33
[2] Възгледите на Рамсей за принадлежната стойност и стойността. Свеждане на принадлежната стойност до печалбата. Незадоволително обяснение на влиянието на изменението на стойността на постоянния и променливия капитал върху нормата и масата на печалбата. Органически състав на капитала, натрупване и положението на работническата класа]	330—355
[3] Рамсей за разделянето на «брутната печалба» на «чиста печалба» (лихва) и «предприемаческа печалба». Апологетични елементи в неговите възгледи за «труда по надзора», за «застраховката, която покрива риска», и за «свърхпечалбата»]	355—363
<i>[Глава двадесет и трета] ШЕРБЮЛИЕ</i>	364—401
[1] Разграничаване на двете части на капитала: частта, състояща се от машини и суровини, и частта, състояща се от «фонда на средствата за живот» за работниците]	364—366
[2] Към въпроса за прогресиращото намаляване броя на работниците в сравнение с величината на постоянния капитал]	367—371
[3] Догадката на Шербюлие за зависимостта на нормата на печалбата от органическия състав на капитала; бъркотията у него по този въпрос. Шербюлие за «закона за присвояването» при капитализма]	371—381
[4] Към въпроса за натрупването като разширено възпроизводство]	381—384
[5] Елементи на сисмондизъм у Шербюлие. Към въпроса за органическия състав на капитала. Абсолютното намаление на променливия капитал в по-развитите отрасли на капиталистическото производство. Изменения на стойностните съотношения между постоянния и променливия капитал при неизменен органически състав на капитала. Органическият състав на капитала и различните съотношения между основен и оборотен капитал. Различия в оборота на капитала и тяхното влияние върху печалбата]	384—399

- [6] Еклектическо съединяване у Шербиулие на взаимно изключващи се концепции на Рикардо и Сисмонди] . 399—401
- Глава двадесет и четвърта] РИЧАРД ДЖОНС . 402—453
- 1) *R. Jones. An Essay on the Distribution of Wealth, and on the Sources of Taxation. Part I: Rent. London, 1831* [Елементи на историческо разбиране на поземлената рента. Превъзходството на Джонс над Рикардо по отделни въпроси на теорията за поземлената рента и неговите грешки в тази област] . 402—416
- 2) *R. Jones. An Introductory Lecture on Political Economy, delivered at King's College, London, 27th February, 1833. To which is added a Syllabus of a Course of Lectures on the Wages of Labor. London, 1833* [Понятието «икономическа структура на нацията» и опитът да се характеризират чрез него различните типове обществено устройство. Объркаността относно «работния фонд»] . 416—422
- 3) *R. Jones. Text-book of Lectures on the Political Economy of Nations. Hertford, 1852* . 422—543
- [а] Зародиш на историческото разбиране на капиталистическия начин на производство във връзка с буржоазния фетишистки възглед за капитала като само «натрупан запас». Проблемата за производителния и непроизводителния труд] 422—436
- [б] Джонс за влиянието на капиталистическата форма на производство върху развитието на производителните сили. Въпросът за условията, при които може да бъде приложен добавъчният основен капитал] . 436—449
- [в] Джонс за натрупването и нормата на печалбата. Въпросът за източника на принадлежната стойност] 449—453

П Р И Л О Ж Е Н И Е

- ДОХОДЪТ И НЕГОВИТЕ ИЗТОЧНИЦИ. ВУЛГАРНАТА ПОЛИТИЧЕСКА ИКОНОМИЯ . 457—548
- [1] Развитие на лихвоносния капитал въз основа на капиталистическото производство [Фетишизиране на отношенията на капиталистическия начин на производство. Лихвоносният капитал като най-пълн израз на този фетишизъм. Вулгарните икономисти и вулгарните социалисти за лихвата върху капитала] . 457—474
- [2] Лихвоносният капитал и търговският капитал в тяхното отношение към промишления капитал. По-стари форми. Производни форми . 474—479
- [3] Обособяване на отделните части на принадлежната стойност като различни доходи. Съотношение между лихва и промишлена печалба. Ирационалност на фетишизираните форми на дохода] . 480—488
- [4] Процесът на закостеняване на превърнатите форми на прина-

дената стойност и на все по-голямото им отделяне от вътрешната им същност — приадения труд. Лихвоносният капитал като най-крайна степен на този процес. Апологетичният възглед за промишлената печалба като «работна заплата на капиталиста»]	488—506
[5] Съществена разлика между класическата и вулгарната политическа икономия. Лихвата и рентата като съставни елементи на пазарната цена на стоката. Опити на вулгарните икономисти да придадат рационална привидност на ирационалните форми на лихвата и рентата]	506—531
[6] Борбата на вулгарния социализъм против лихвата (Прудон). Неразбиране на вътрешната връзка между лихвата и системата на наемния труд]	531—535
[7] Към историята на проблемата за лихвата. Превъзходството на Лутер над Прудон в полемиката против лихвата. Промяна във възгледите за лихвата във връзка с развитието на капиталистическите отношения]	536—548
<i>Бележки</i>	549
<i>Именен показалец</i>	572
<i>Указател на цитираната и споменавана литература</i>	579
<i>Предметен показалец</i>	589

И Л Ю С Т Р А Ц И И

Първа страница от третата част на ръкописа на К. Маркс «Теория за принадлежната стойност» (стр. 753 в XIII тетрадка на ръкописа от 1861—1863 г.)	5
Първа страница от екскурса «Доходът и неговите източници. Вулгарната политическа икономия» (стр. 819 в XV тетрадка на ръкописа от 1861—1863 г.)	459

Преводачи : { Кирил Тотев,
Райна Спинова,
Лазар Младенов

Редактор: Донка Данчева

Худож. редактор : Тотю Данов

Техн. редактор : Тодор Бъчваров

Коректор : Петрана Медникарова

Корица : Милка Пейкова

Дадена в произв. на 5. XI. 1970 г. Подп. за печат на 8. X. 1971 г.
Формат 65×92/16. Печ. коли 41,25. Изд. коли 41,25. Авт. коли прил. 70.

Тираж 5100. Изд. № 4670. Лит. група II.

Цена 2,05 лв.

Държавен полиграфически комбинат «Дим. Благоев»